

OPTIMALISATIE DORPPOLDER

VELDINVENTARISATIE FLORA EN FAUNA EN BOMENINVENTARISATIE

Opdrachtgever:	Hoogheemraadschap van Delfland
Projectnr:	HHD015-001
Datum:	20 april 2017

OPTIMALISATIE DORPPOLDER

VELDINVENTARISATIE FLORA EN FAUNA EN BOMENINVENTARISATIE

Opdrachtgever: Hoogheemraadschap van Delfland
Projectnr: HHD015-001
Rapportnr: HHD015-FF-Def01
Status: Definitief
Datum: 20 april 2017

T 088 - 33 66 333
F 088 - 33 66 099
E info@kragten.nl

© 2014 Kragten
Niets uit dit rapport mag worden veeleevoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande toestemming van Kragten. Het is tevens verboden informatie en kennis verwerkt in dit rapport ter beschikking te stellen aan derden of op andere wijze toe te passen dan waaraan in de overeenkomst toestemming wordt verleend.

Opsteller:
RJA

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'RJA'.

Verificatie:
BC

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'BC'.

Validatie:
BCO

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'BCO'.

The logo for Kragten, featuring the word 'kragten' in a bold, blue, sans-serif font. A vertical yellow bar is positioned behind the 'g' and 't', extending from the top to the bottom of the text.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING.....	7
1.1	Aanleiding.....	7
1.2	Doelstelling.....	7
1.3	Leeswijzer.....	7
2	PROJECTGEGEVENS.....	9
2.1	Plangebied en voorgenomen ingreep.....	9
2.2	Resultaten quickscan flora en fauna 2015.....	10
3	RESULTATEN VELDINVENTARISATIE.....	11
3.1	Biotopen binnen het plangebied.....	11
3.2	Interpretatie.....	12
3.2.1	Algemeen voorkomende, beschermde soorten.....	12
3.2.2	Noordse woelmuis.....	13
3.2.3	Vleermuizen.....	13
3.2.4	Vogels met jaarrond beschermde nestplaats.....	13
3.2.5	Overige vogels.....	13
3.3	Bomeninventarisatie.....	14
4	EFFECTBEOORDELING.....	15
4.1	Algemeen voorkomende, beschermde soorten.....	15
4.2	Noordse woelmuis.....	15
4.3	Vleermuizen.....	15
4.4	Vogels met jaarrond beschermd nest.....	15
4.5	Overige vogels.....	16
5	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN.....	17
5.1	Algemeen voorkomende, beschermde soorten – rekening houden met zorgplicht.....	17
5.2	Noordse woelmuis – overleg met bevoegd gezag t.b.v. ontheffing.....	17
5.3	Vleermuizen – voorkomen lichtverstoring.....	18
5.4	Vogels met jaarrond beschermd nest – rooien buiten broedseizoen.....	18
5.5	Overige vogels – rooien buiten broedseizoen.....	18
5.6	Bomen – omgevingsvergunning kappen en melding Wnb noodzakelijk.....	19

BIJLAGEN

B1	NATUURBESCHERMING
B1.1	Bescherming planten- en diersoorten
B1.2	Bescherming natuurgebieden
B1.3	Bescherming houtopstanden
B2	BESCHERMDE SOORTEN

TABELLEN

Tabel 1	Waargenomen beschermde soorten tijdens de veldinventarisatie.....	12
---------	---	----

AFBEELDINGEN

Afbeelding 1: Ligging van het plangebied (rode lijn) (bron luchtfoto: Bing Kaarten).....	9
Afbeelding 2: Principeprofiel verruiming watergang.....	9
Afbeelding 3: Impressie te verbreden watergang.....	11
Afbeelding 4: Impressie plangebied nieuw gemaal.....	11
Afbeelding 5: Locatie buizerdnest (gele cirkel) ten opzichte van het plangebied (rood) en een foto van het nest (bron luchtfoto links: Bing Kaarten).....	13

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

Het Hoogheemraadschap van Delfland is voornemens om een nieuw gemaal te realiseren in de Dorppolder om een zo volledig mogelijke peilscheiding te realiseren tussen de Dorppolder-noord (glastuinbouw) en de Dorppolder-zuid (grasland). Daarbij wordt tevens de watergang parallel aan de Dorppolderweg (zuidzijde) verruimd.

In het kader van deze en andere plannen ter verbetering van het watersysteem in de Dorppolder is in 2015 een quickscan flora en fauna uitgevoerd op basis van literatuuronderzoek (Waanders, 2015¹). Uit deze quickscan is gebleken, dat ter plaatse van het nieuwe gemaal en de te verbreden watergang beschermde planten- en diersoorten voor kunnen komen. In de quickscan wordt aanbevolen om een veldonderzoek uit te voeren om te verifiëren of ter plaatse van de werklocaties geschikte biotopen aanwezig zijn voor de in de literatuur genoemde beschermde soorten.

Daarnaast is per 1 januari 2017 de Wet natuurbescherming van kracht. Deze wet vervangt (onder andere) de Flora- en faunawet, waarbij de lijst met beschermde soorten voor een deel is gewijzigd. De plantensoorten die binnen de reeds uitgevoerde quickscan zijn genoemd zijn niet langer beschermd, evenals de bittervoorn en de kleine modderkruiper.

Deze rapportage bevat de resultaten van de door Kragten uitgevoerde verkennende veldinventarisatie. In deze veldinventarisatie is beoordeeld, of de in de literatuur genoemde en nog steeds beschermde soorten binnen de werklocaties voor kunnen komen. Daarnaast is nagegaan of binnen de werklocaties "nieuwe" beschermde soorten voor kunnen komen: soorten die niet beschermd waren krachtens de Flora- en faunawet, maar met ingang van de Wet natuurbescherming wel beschermd zijn.

1.2 Doelstelling

Het doel van de verkennende veldinventarisatie is het verkrijgen van een nauwkeurigere indruk van de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde flora en fauna binnen en in de nabijheid van het plangebied van het nieuwe gemaal en de verbreding van de watergang langs de Dorppolderweg.

In deze rapportage wordt beoordeeld of de soortbescherming, zoals neergelegd in de Wet natuurbescherming, de uitvoering van het project in de weg kan staan. Indien dit het geval is, wordt aangegeven welke vervolgstappen noodzakelijk zijn om het project doorgang te kunnen laten vinden.

Tegelijk met de verkennende veldinventarisatie naar beschermde soorten is een bomeninventarisatie uitgevoerd van de te kappen bomen ter plaatse van het nieuwe gemaal. Voor de kap van de bomen is een gemeentelijke kapvergunning vereist en moet een melding in het kader van de Wet natuurbescherming worden gedaan.

1.3 Leeswijzer

De rapportage bevat de volgende onderdelen:

- Hoofdstuk 2 Projectgegevens: de gegevens van het plangebied en de voorgenomen ingrepen worden kort toegelicht. Daarnaast zijn de belangrijkste conclusies uit de eerder uitgevoerde quickscan flora en fauna opgenomen.
- Hoofdstuk 3 Resultaten veldinventarisatie: er is een beschrijving opgenomen van de aangetroffen biotopen en planten- en diersoorten binnen het plangebied. Deze resultaten worden gekoppeld aan de resultaten van

¹ Waanders, M., 2015. Quick scan Flora- en faunawet verbetering watersysteem Dorppolder. Concept. RPS advies- en ingenieursbureau bv, Leerdam.

het eerder uitgevoerde literatuuronderzoek. De verzamelde gegevens ten aanzien van de te kappen bomen zijn eveneens opgenomen binnen dit hoofdstuk.

- Hoofdstuk 4 Effectbeoordeling: per relevante soort(groep) wordt aangegeven welke effecten kunnen worden verwacht op beschermde soorten als gevolg van de geplande ingrepen binnen het plangebied.
- Hoofdstuk 5 Conclusies en aanbevelingen: aangegeven wordt of en zo ja, op welke wijze de Wet natuurbescherming de uitvoering van het project in de weg staat. Daarbij worden, voor zover mogelijk, aanbevelingen gedaan ten aanzien van de te ondernemen vervolgstappen om het project toch doorgang te kunnen laten vinden.

In bijlage 1 van dit rapport is een korte toelichting opgenomen op de bescherming van planten- en diersoorten krachtens de Wet natuurbescherming.

2 PROJECTGEGEVENS

In dit hoofdstuk worden de belangrijkste gegevens ten aanzien van de voorgenomen ingrepen binnen het plangebied weergegeven. Daarnaast wordt ingegaan op de resultaten van de eerder uitgevoerde quickscan flora en fauna.

2.1 Plangebied en voorgenomen ingreep

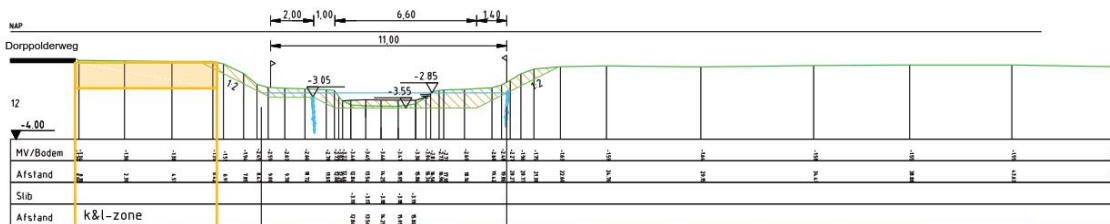
Het plangebied bevindt zich aan de Dorppolderweg, ten westen van Schipluiden. Het plangebied ligt op de grens van de gemeente Midden-Delfland (zuidelijk van de Dorppolderweg) en de gemeente Westland (noordelijk van de Dorppolderweg). De ligging van het plangebied is weergegeven in afbeelding 1.

Afbeelding 1: Ligging van het plangebied (rode lijn) (bron luchtfoto: Bing Kaarten).

De watergang ten zuiden van de Dorppolderweg wordt verruimd. Dat betekent, dat deze watergang wordt verdiept en zowel aan de zuidzijde als aan de noordzijde wordt verbreed. Aan de noordzijde wordt daarbij een natuurvriendelijke oever aangelegd, bestaande uit een ondiepe, moerassige oeverzone. De zuidelijke oever krijgt een ononderbroken talud van 1:2. Een principeprofiel is opgenomen in afbeelding 2.

Afbeelding 2: Principeprofiel verruiming watergang.

Het nieuwe gemaal wordt gerealiseerd op een perceel nabij de kruising van de Dorppolderweg met de watergang Zijde. Ter plaatse van het nieuwe gemaal is momenteel een klein bosje aanwezig, dat gedeeltelijk moet worden gekapt om ruimte te maken voor het gemaal.

2.2 Resultaten quickscan flora en fauna 2015

Voor het plangebied zijn reeds gegevens beschikbaar ten aanzien van het mogelijk voorkomen van beschermde planten- en diersoorten binnen en in de nabijheid van het plangebied. Door Waanders (2015) is een literatuuronderzoek uitgevoerd naar aanwezige beschermde soorten in de omgeving. Er blijken diverse soorten in de omgeving aanwezig, die beschermd zijn krachtens de Wet natuurbescherming. Het betreft de volgende soorten:

- Noordse woelmuis.
- Vleermuizen: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatlieger, rosse vleermuis en watervleermuis.
- Vogels met jaarrond beschermde nestplaatsen in bomen: boomvalk, buizerd, ooievaar, ransuil, roek, sperwer en steenuil.

3 RESULTATEN VELDINVENTARISATIE

Op 7 april 2017 is een verkennende veldinventarisatie uitgevoerd binnen het plangebied en de directe omgeving door R. Janssen, ecooloog van Kragten. Dit hoofdstuk beschrijft de resultaten van deze inventarisatie in de vorm van een korte biotoopbeschrijving. Daarnaast is een beknopte interpretatie opgenomen van de betekenis van het plangebied voor beschermde soorten op basis van de veldinventarisatie en de literatuurgegevens uit de quickscan uit 2015.

3.1 Biotopen binnen het plangebied

De oevers van de te verruimen watergang langs de Dorppolderweg kenmerken zich door een moerassige overgang van water naar land. Aan de zuidzijde kenmerkt deze overgang zich door grazige vegetatie, aan de noordzijde is een rietkraag aanwezig langs de watergang. Nog dichterbij de Dorppolderweg is een grazige (weg)bermvegetatie aanwezig met een laanbeplanting van essen. In de grazige oevers en de wegberm zijn diverse algemeen voorkomende plantensoorten aanwezig, zoals smeerwortel, groot hoeffblad, veldzuring, ridderzuring, hondsdraf, brandnetel, speerdistel en pinksterbloem. De onderstaande foto's geven een impressie van de te verbreden watergang.

Afbeelding 3: Impressie te verbreden watergang.

Het perceel waarbinnen het nieuwe gemaal wordt gerealiseerd, omvat een gemengd loofbosje. De belangrijkste boomsoorten betreffen els, es, eik en populier. Daarnaast is struweel van meidoorn, sleedoorn en Amerikaanse vogelkers aanwezig. De ondergroei is beperkt en bestaat uit pluksgewijze grazige vegetatie en verschillende algemeen voorkomende kruiden. Binnen het bosje is een oude, ondiepe droge sloot aanwezig. Afbeelding 4 geeft een impressie van het plangebied van het nieuwe gemaal.

Afbeelding 4: Impressie plangebied nieuw gemaal.

Waargenomen beschermde soorten tijdens veldinventarisatie

Tijdens de veldinventarisatie zijn binnen het plangebied (sporen van) beschermde soorten aangetroffen. Het betreft vrijwel uitsluitend vogels. Welke soorten het betreft, is aangegeven in tabel 1.

Tabel 1 Waargenomen beschermde soorten tijdens de veldinventarisatie.

Soortnaam Nederlands	Soortnaam wetenschappelijk	Beschermingsregime*		
		Wnb/PV	RL	VN
Zoogdieren				
Haas	<i>Lepus europaeus</i>	A/a.v.	-	n.v.t.
Vogels				
Blauwe reiger	<i>Ardea cinerea</i>	VR	-	5
Buizerd	<i>Buteo buteo</i>	VR	-	4
Ekster	<i>Pica pica</i>	VR	-	5
Fazant	<i>Phasianus colchicus</i>	VR	-	-
Fuut	<i>Podiceps cristatus</i>	VR	-	-
Gaai	<i>Garrulus glandarius</i>	VR	-	-
Grauwe gans	<i>Anser anser</i>	VR	-	-
Grutto	<i>Limosa limosa</i>	VR	GE	-
Houtduif	<i>Columba palumbus</i>	VR	-	-
Knobbelzwaan	<i>Cygnus olor</i>	VR	-	-
Koolmees	<i>Parus major</i>	VR	-	5
Meerkoet	<i>Fulica atra</i>	VR	-	-
Merel	<i>Turdus merula</i>	VR	-	-
Scholekster	<i>Haematopus ostralegus</i>	VR	-	-
Tijftjaf	<i>Phylloscopus collybita</i>	VR	-	-
Veldleeuwerik	<i>Alauda arvensis</i>	VR	GE	-
Wilde eend	<i>Anas platyrhynchos</i>	VR	-	-
Winterkoning	<i>Troglodytes troglodytes</i>	VR	-	-
Witte kwikstaart	<i>Motacilla alba</i>	VR	-	-
Zwarte kraai	<i>Corvus corone</i>	VR	-	5

* Wnb = beschermingsregime conform de Wet natuurbescherming; A = andere soort, zoals bedoeld in artikel 3.10 van de wet. VR = Vogelrichtlijnsoort, zoals bedoeld in artikel 3.1 van de Wet

PV = vrijstelling van toepassing op basis van de Verordening uitvoering Wet natuurbescherming van de provincie Zuid-Holland; a.v. = algemene vrijstelling van verbodsbepalingen uit artikel 3.10, 1^e lid Wet natuurbescherming van toepassing bij ruimtelijke ingrepen.

RL = Rode Lijst van Nederland; GE = gevoelig.

VN = soort met vaste nestplaats; zie voor categorieën bijlage 1.

Naast deze waarnemingen van beschermde soorten zijn bij de steekproefsgewijze bemonstering van de watergang een bittervoorn en enkele riviergrondels gevangen. Deze vissoorten zijn niet beschermd krachtens de Wet natuurbescherming. Tot slot zijn in het meest oostelijke uiteinde van de watergang enkele amfibieënlarven gevangen. Deze larven konden niet tot op soortniveau gedetermineerd worden.

3.2 Interpretatie

Tijdens het veldbezoek zijn verschillende beschermde soorten waargenomen binnen het plangebied. Daarnaast kwamen diverse beschermde soorten naar voren uit het literatuuronderzoek, zoals aangegeven in hoofdstuk 2. Per soort(groep) is hieronder aangegeven welke functie het plangebied (mogelijk) voor deze soort(groep) vervult.

3.2.1 Algemeen voorkomende, beschermde soorten

Het plangebied maakt onderdeel uit van het leefgebied van de haas. Daarnaast zullen ook diverse andere, algemeen voorkomende diersoorten, zoals konijn en algemene amfibieën voorkomen binnen het plangebied.

3.2.2 Noordse woelmuis

Tijdens het veldbezoek is de noordse woelmuis niet waargenomen binnen het plangebied. De biotopen binnen het plangebied – zowel de oeverzones langs de te verbreden watergang, als het gemengd loofbosje (droge plekken voor overwintering) – zijn echter in potentie geschikt als leefgebied voor de noordse woelmuis. In het plangebied zijn daarnaast verschillende holen waargenomen, die van noordse woelmuizen kunnen zijn. Het kan derhalve niet worden uitgesloten dat deze soort voorkomt binnen het plangebied.

3.2.3 Vleermuizen

De biotopen binnen het plangebied – zowel de watergang als het loofbosje – vormen in potentie geschikt foerageergebied voor vleermuizen. De watergang, bosrand en de laanbeplanting langs de Dorppolderweg kan tevens dienen als vaste vliegroute voor vleermuizen. Boomholten en/of gebouwen die kunnen dienen als verblijfplaats voor vleermuizen zijn echter binnen het plangebied niet aanwezig.

3.2.4 Vogels met jaarrond beschermde nestplaats

Van de vogelsoorten met een jaarrond beschermde nestplaats die uit het literatuuronderzoek naar voren kwamen, is tijdens de veldinventarisatie alleen de buizerd daadwerkelijk waargenomen. Van deze soort is tevens een nestlocatie vastgesteld binnen het plangebied (zie afbeelding 5). Er is geen broedgeval geconstateerd, maar de aanwezigheid van de buizerd vlakbij het nest duidt erop dat het nest wel in gebruik is. De overige soorten zijn niet waargenomen en er zijn evenmin nesten van deze soorten waargenomen.

Afbeelding 5: Locatie buizerdnest (gele cirkel) ten opzichte van het plangebied (rood) en een foto van het nest (bron luchtfoto links: Bing Kaarten).

Binnen het plangebied zijn tijdens de veldinventarisatie nog enkele zogenoemde “omgevingsscan-soorten” waargenomen (categorie 5-soorten, zie bijlage 1). Het betreft de blauwe reiger, ekster, koolmees en zwarte kraai. Van geen van deze soorten is een nestplaats vastgesteld binnen of in de directe nabijheid van het plangebied.

3.2.5 Overige vogels

Tot slot zijn er diverse vogels waargenomen binnen en nabij het plangebied, waarvan het nest niet jaarrond beschermd is. Gedurende het broedseizoen, wanneer deze vogels een nest hebben met eieren of jongen, zijn de nestlocaties echter wel streng beschermd. De watergang biedt geschikt nestbiotoop voor diverse watervogels,

zoals de waargenomen meerkoet of knobbelzwaan. Het bosje biedt geschikt broedbiotoop voor bos- en struweelvogels, zoals de houtduif of tijftjaf. De weilanden in de omgeving bieden geschikt broedbiotoop voor bodem broeders als grutto en scholekster.

3.3 Bomeninventarisatie

Het perceel aan de kruising Dorppolderweg-watergang Zijde bevat een bosje. Hier zal het nieuwe gemaal worden gebouwd, waardoor gedeeltelijke kap van het bosje noodzakelijk is.

Het bosje betreft een opstand van gemengd loofhout, bestaande uit els, es, populier, eik, meidoorn en Amerikaanse vogelkers. Deze bomen hebben een diameter van circa 10 (jonge essen in de ondergroei) tot 35 cm (volwassen populier). De leeftijd van de houtopstand wordt geschat op maximaal circa 30 tot 35 jaar. Het gehele bosje heeft een oppervlakte van ongeveer 4.000 m², waarvan ongeveer de helft wordt gekapt.

Langs de Dorppolderweg is laanbeplanting van essen aanwezig. In totaal zijn 106 essen aanwezig langs het her in te richten deel van de watergang. De essen hebben een diameter van circa 15 tot 25 cm en zijn naar verwachting maximaal circa 20 tot 25 jaar oud. Deze essen blijven gehandhaafd bij de ingreep.

4 EFFECTBEOORDELING

In het voorgaande hoofdstuk is aangegeven, dat het plangebied een functie kan vervullen voor verschillende beschermde diersoorten. Voor deze soorten cq. soortgroepen is in dit hoofdstuk aangegeven, welke effecten de voorgenomen werkzaamheden binnen het plangebied kunnen hebben.

4.1 Algemeen voorkomende, beschermde soorten

Algemeen voorkomende, beschermde soorten, zoals de haas en algemene amfibieën, gebruiken het plangebied als onderdeel van hun leefgebied. De werkzaamheden aan de watergang en ten behoeve van het gemaal betekenen een tijdelijke verstoring van dit gedeelte van het leefgebied. Daarbij gaat tevens een deel van het bosje permanent als leefgebied verloren, aangezien hier het gemaal wordt gerealiseerd.

Voor mobiele soorten/individuen, zoals de haas en volwassen amfibieën, zal de verstoring en het verlies van een klein gedeelte leefgebied geen negatieve effecten opleveren. Individuen zijn in staat te vluchten en vinden direct aangrenzend aan het plangebied voldoende geschikte, alternatief leefgebied. Voor amfibieënlarven kunnen de werkzaamheden aan de watergang wel een negatief effect hebben. Zij zijn veel minder mobiel en kunnen niet vluchten buiten het water. Tijdens het uitvoeren van de werkzaamheden kunnen dan ook, wanneer wordt gewerkt binnen het voortplantingsseizoen van amfibieën, larven worden gedood.

4.2 Noordse woelmuis

De voorgenomen ingrepen vinden plaats binnen potentieel leefgebied van de noordse woelmuis. De bestaande oevers van de waterloop langs de Dorppolderweg worden vergraven en een gedeelte van het bosje binnen het perceel nabij de kruising van de Dorppolderweg met de watergang Zijde wordt gekapt. Hier wordt een nieuw gemaal gebouwd, zodat dit gedeelte van het plangebied permanent verloren gaat als potentieel leefgebied van de noordse woelmuis. Het bosje kan tijdens de winterperiode in gebruik zijn door noordse woelmuizen, aangezien zij in de winterperiode in drogere delen van hun leefgebied verblijven.

Langs de waterloop wordt aan de noordzijde een nieuwe natuurvriendelijke oever gerealiseerd, zodat hier na afloop van de werkzaamheden weer geschikt leefgebied aanwezig zal zijn. Dit gedeelte van het potentiële leefgebied wordt dus slechts tijdelijk verstoord. De oeverzones van de watergang vormen in de zomerperiode geschikt leefgebied voor de noordse woelmuis.

Tijdens het uitvoeren van de werkzaamheden is het mogelijk dat per ongeluk noordse woelmuizen worden gedood door het gebruik van machines.

4.3 Vleermuizen

Binnen het plangebied zijn geen bomen met holten of gebouwen aangetroffen. Vleermuisverblijfplaatsen zijn dan ook niet aanwezig. De laanbeplanting langs de Dorppolderweg, de watergang en het bosje kunnen wel dienst doen als vaste vliegroute en/of foerageergebied. Ondanks de geplande werkzaamheden, blijven deze gebiedsfuncties behouden. De laanbeplanting wordt niet verwijderd, aangezien er voldoende ruimte aanwezig is om de watergang te verbreden zonder kap van bomen. De watergang zelf blijft eveneens aanwezig, zodat vleermuizen deze kunnen blijven gebruiken als vliegroute en/of foerageergebied. Het bosje tot slot, wordt voor een deel gekapt, maar er blijft nog een aanzienlijk deel van het bosje over. Vleermuizen ondervinden dan ook geen negatieve effecten van de voorgenomen ingrepen.

4.4 Vogels met jaarrond beschermd nest

In het bosje op het perceel aan de kruising van de Dorppolderweg met de watergang Zijde is een buizerdnest aangetroffen. Dit nest is jaarrond beschermd. De betreffende boom met het nest staat aan de zuidkant van de oude sloot door het perceel en valt net buiten het te kappen deel van het bosje. Het nest zal dan ook behouden

blijven. Wanneer de werkzaamheden binnen het bosje plaatsvinden tijdens het broedseizoen, wanneer er eieren of jongen in het nest aanwezig zijn, kan verstoring optreden. Hierdoor is het mogelijk, dat de ouders het nest verlaten en de eieren verloren gaan of de jongen verhongeren.

4.5 Overige vogels

Binnen het gehele plangebied kunnen vogels tot broeden komen. Wanneer werkzaamheden worden uitgevoerd tijdens het broedseizoen bestaat de kans dat in nesten met eieren of jongen verloren gaan (zowel struweelvogels, watervogels en bodembroeders).

5 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

De verkennende veldinventarisatie heeft bevestigd dat het plangebied een functie kan vervullen of vervuld voor beschermde diersoorten. Deze beschermde soorten kunnen, afhankelijk van de wijze waarop het werk wordt uitgevoerd, negatieve effecten ondervinden van de voorgenomen ingreep. In dit hoofdstuk wordt aangegeven welke verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming worden overtreden en in hoeverre dit de realisatie van het voornemen in gevaar kan brengen. Eventueel te treffen vervolgstappen worden daarbij aangegeven.

5.1 Algemeen voorkomende, beschermde soorten – rekening houden met zorgplicht

Het plangebied biedt geschikt leefgebied voor algemeen voorkomende, maar beschermde zoogdieren en amfibieën, zoals bijvoorbeeld haas en bruine kikker. De omgeving van het plangebied biedt ruim voldoende alternatief leefgebied voor een gunstige staat van instandhouding van deze soorten. Bovendien wordt een deel van de toekomstige inrichting (oevers van de watergang) weer geschikt als leefgebied voor deze soorten. Permanente negatieve effecten als gevolg van de ingreep worden daarom niet verwacht. De werkzaamheden zelf hebben mogelijk wel een negatief effect op individuen van voorkomende soorten. Kleine zoogdiersoorten, zoals muizen, en amfibieën(larven) kunnen worden gedood of vaste rust- en verblijfplaatsen kunnen worden vernield (artikel 3.10.1 Wet natuurbescherming).

De mogelijk voorkomende zoogdier- en amfibiesoorten zijn in de Verordening uitvoering Wet natuurbescherming van de provincie Zuid-Holland vrijgesteld van ontheffing voor het vernielen van vaste rust- en verblijfplaatsen. Het doden van individuen van deze soorten blijft verboden, maar het vangen daarentegen is wel vrijgesteld van ontheffing. Door middel van zorgvuldig handelen tijdens de uitvoering van de werkzaamheden kan daarom een overtreding van de Wet natuurbescherming voorkomen worden. Dit houdt in dat aangetroffen individuen verjaagd dienen te worden of gevangen en vrijgelaten dienen te worden in het aanliggend gebied, buiten invloed van de werkzaamheden.

5.2 Noordse woelmuis – overleg met bevoegd gezag t.b.v. ontheffing

De oevers van de watergang en het bosje aan de kruising Dorppolderweg met de watergang Zijde bieden potentieel leefgebied voor de noordse woelmuis, die in de omgeving voorkomt. Naar verwachting bieden de oevers van de watergang vooral in de zomer- en voortplantingsperiode geschikt biotoop, het bosje zal naar verwachting alleen in de winterperiode aantrekkelijk zijn voor de noordse woelmuis. In de omgeving van het plangebied is voldoende alternatief leefgebied voor een gunstige staat van instandhouding van de noordse woelmuis aanwezig. Bovendien zijn de oevers van de watergang na de herinrichting weer geschikt als leefgebied voor de noordse woelmuis en blijft het bosje gedeeltelijk behouden. Permanente negatieve effecten als gevolg van de ingreep worden daarom niet verwacht. Wel kunnen, wanneer daadwerkelijk noordse woelmuizen voorkomen, individuen per ongeluk worden gedood en/of vaste rust- en verblijfplaatsen worden vernield door de inzet van materieel (overtreding artikel 3.5.1 en 3.5.4 Wet natuurbescherming).

De Soortenstandaard Noordse woelmuis² beveelt aan om, in geval het voorkomen van deze soort wordt verwacht, nader onderzoek uit te voeren naar het daadwerkelijke voorkomen. Nader onderzoek zou in dit geval dienen te bestaan uit het uitvoeren van life trap-onderzoek. Het nadeel van een dergelijk onderzoek is, dat bij het niet aantreffen van de soort, deze toch in een volgend seizoen aanwezig kan zijn, aangezien de populatiedichtheden aanzienlijk kunnen schommelen met de jaren. Aanbevolen wordt daarom, om in overleg met het bevoegd gezag, de provincie Zuid-Holland, de exacte handwijze ten opzichte van de noordse woelmuis te bepalen. Daarbij zijn de volgende voorzorgsmaatregelen aan te bevelen:

- De kap- en rooiwerkzaamheden binnen het bosje vinden plaats in de periode april t/m oktober. Het bosje dient naar verwachting als winterleefgebied en in de periode april-oktober zullen dan geen noordse

² Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. 2014. Soortenstandaard Noordse woelmuis *Microtus oeconomus arenicola*. Versie 2.0, december 2014. Ministerie van Economische Zaken, 's-Gravenhage.

woelmuizen aanwezig zijn. Uit voorzorg dienen voorafgaand aan de werkzaamheden life traps geplaatst om eventueel toch aanwezige noordse woelmuizen te vangen en te verplaatsen.

- De graafwerkzaamheden in de oevers van de watergang dienen juist in de periode oktober t/m maart uitgevoerd te worden. De oevers fungeren als potentieel zomer- en voortplantingsbiotoop, waar in de winterperiode naar verwachting geen noordse woelmuizen aanwezig zullen zijn. Ook hier geldt, dat uit voorzorg voorafgaand aan de werkzaamheden life traps geplaatst worden om eventueel toch aanwezige individuen te vangen en verplaatsen.

Voor de geplande werkzaamheden en voor het vangen van de noordse woelmuizen moet een ontheffing van de Wet natuurbescherming worden verkregen. De mitigerende maatregelen die voor de noordse woelmuis worden getroffen, dienen verder uitgewerkt te worden in een ecologisch werkprotocol. Dit ecologisch werkprotocol dient dan tevens als onderbouwing voor de ontheffingsaanvraag (Activiteitenplan).

5.3 Vleermuizen – voorkomen lichtverstoring

Voor vleermuizen kan het plangebied als geheel dienst doen als foerageergebied. Daarnaast vormen de watergang, de laanbeplanting langs de Dorppolderweg en de randen van het bosje in potentie geschikte vliegroutes voor vleermuizen. Deze gebiedsfuncties blijven, ondanks de geplande ingrepen, behouden. Er vindt dan ook geen overtreding plaats van verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming. Voorwaarde is daarbij wel, dat lichtverstoring van de waterloop en het bosje wordt voorkomen. Dit is mogelijk op één van de volgende wijzen:

- De werkzaamheden worden uitgevoerd in de periode dat vleermuizen niet actief zijn. Dat is globaal genomen de periode december t/m februari.
- De werkzaamheden worden uitgevoerd tussen zonsopgang en zonsondergang en er wordt geen werkverlichting geplaatst binnen het werktein.

5.4 Vogels met jaarrond beschermd nest – rooien buiten broedseizoen

In het bosje binnen het perceel aan de kruising Dorppolderweg-watergang Zijde is een buizerdnest aanwezig. Het nest bevindt zich in een boom die niet gekapt hoeft te worden ten behoeve van de bouw van het gemaal. Dat betekent dat het nest niet wordt vernield en er geen sprake is van overtreding van artikel 3.1.2. van de Wet natuurbescherming. Wanneer de werkzaamheden plaatsvinden tijdens het broedseizoen van de buizerd, wanneer eieren en/of jongen aanwezig zijn in het nest, kan verstoring leiden tot het in de steek laten van het nest door de ouders en het verloren gaan van eieren of jongen. In dat geval is sprake van overtreding van artikel 3.1.1 en/of artikel 3.1.2 van de Wet natuurbescherming. Om een dergelijke overtreding van de wet te voorkomen, dienen de werkzaamheden binnen het bosje plaats te vinden buiten het broedseizoen van de buizerd. Deze periode duurt globaal van april t/m september. Werken binnen het broedseizoen is alleen toegestaan wanneer door een deskundige op het gebied van vogels is vastgesteld dat er geen sprake is van een broedgeval.

5.5 Overige vogels – rooien buiten broedseizoen

De werkzaamheden binnen het plangebied kunnen leiden tot negatieve effecten op vogels, wanneer het werk wordt uitgevoerd tijdens het broedseizoen. Er kunnen dan vogels worden gedood of verwond (artikel 3.1.1 Wet natuurbescherming) en nesten en/of eieren worden vernield (artikel 3.1.2.). Het is tevens mogelijk dat als gevolg van de werkzaamheden vogels worden verstoord (artikel 3.1.4.). Doordat de staat van instandhouding van de te verwachten vogels binnen het plangebied gunstig is, als gevolg van een grote hoeveelheid geschikt leefgebied in de omgeving, leidt het verstoren van vogels niet tot een overtreding van de Wet natuurbescherming.

In gebruik zijnde nesten zijn streng beschermd en mogen daarom niet worden vernield ten behoeve van ruimtelijke ontwikkelingen. Hiervoor is geen ontheffing van de Wet natuurbescherming mogelijk. Dat betekent dat, in lijn met de voorschriften uit de vorige paragraaf, de rooiwerkzaamheden binnen het bosje uitgevoerd moeten worden buiten het broedseizoen. De werkzaamheden aan de watergang dienen eveneens buiten het broedseizoen uitgevoerd te worden ten aanzien van de watervogels en bodembroedende vogels. Het

broedseizoen duurt globaal van half maart tot half juli, afhankelijk van de weersomstandigheden en de betreffende vogelsoort.

Indien het niet mogelijk is om alle werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren, kan middels een broedvogelschouw onderzocht worden of in gebruik zijnde nesten aanwezig zijn. Indien nesten afwezig zijn, kan het plangebied vrijgegeven worden voor het uitvoeren van de werkzaamheden.

5.6 Bomen – omgevingsvergunning kappen en melding Wnb noodzakelijk

Al in de inleiding is aangegeven, dat voor de kap van bomen binnen het plangebied een omgevingsvergunning kap moet worden aangevraagd bij de gemeente. Alleen binnen het bosje is de kap van bomen nodig. Het bosje is gelegen binnen de gemeente Midden-Delfland, deze gemeente vormt het bevoegd gezag voor de omgevingsvergunning. De gemeente kan een herplantverplichting opleggen.

Van de kap van het gedeelte van het bosje moet daarnaast, vanwege de ligging buiten de bebouwde kom, ook een melding worden gedaan op grond van de Wet natuurbescherming. Het bevoegd gezag is in dit geval de provincie Zuid-Holland. Bij kap van bomen die bescherming genieten op grond van de Wet natuurbescherming geldt een herplantverplichting. Aangezien in dit geval, door de bouw van het gemaal, geen herplant kan plaatsvinden op de locatie van de kap, moet compensatie elders plaatsvinden. Er moet dan ontheffing van de herplantplicht worden aangevraagd bij de provincie en de provincie dient goedkeuring te geven aan de voorgestelde compensatielocatie.

De laanbeplanting langs de Dorppolderweg blijft behouden.

BIJLAGEN

B1 NATUURBESCHERMING

De Wet natuurbescherming is van kracht sinds 1 januari 2017 en regelt zowel de bescherming van planten- en diersoorten, als de bescherming van natuurgebieden en houtopstanden. Daarmee vervangt de Wet natuurbescherming de inmiddels vervallen Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet.

Op grond van de Wet natuurbescherming zijn aan Gedeputeerde Staten van de provincies diverse bevoegdheden toegekend. De provincies zijn met ingang van de Wet natuurbescherming (in de meeste gevallen) het bevoegd gezag in geval van ontheffingen, vergunningen en meldingen op grond van de wet. De provincies hebben de hun toegekende bevoegdheden uitgewerkt in verordeningen of beleidsregels, die per provincie verschillen. In de provinciale regelingen komen de volgende thema's aan de orde: faunabeheer, jacht, schadebestrijding, vrijstelling soorten, gebiedsbescherming, houtopstanden en natuurbeleid. Voor zover relevant, is in de onderstaande paragrafen aandacht besteed aan de provinciale uitwerking van de Wet natuurbescherming.

B1.1 Bescherming planten- en diersoorten

Bescherming op grond van de Wet natuurbescherming

Hoofdstuk 3 van de Wet natuurbescherming regelt de bescherming van planten- en diersoorten. De wet maakt onderscheid tussen drie beschermingsregimes: Vogelrichtlijnsoorten, Habitatrichtlijnsoorten en andere soorten.

Vogelrichtlijnsoorten

Voor Vogelrichtlijnsoorten zijn de relevante verbodsbepalingen, in het kader van een verkennend flora- en faunaonderzoek, opgenomen in artikel 3.1. Op grond van dit artikel is het verboden:

- Opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels te doden of te vangen.
- Opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
- Opzettelijk vogels te verstoren. Dit verbod is alleen van toepassing wanneer hierdoor een wezenlijke invloed op de staat van instandhouding optreedt.

Een ontheffing van de verbodsbepalingen voor Vogelrichtlijnsoorten kan worden verleend door Gedeputeerde Staten. Provinciale Staten hebben in de wet de bevoegdheid gekregen voor het verlenen van vrijstellen, opgenomen in provinciale verordeningen. Ontheffingen of vrijstellingen worden alleen verleend, wanneer is aangetoond dat er geen andere bevredigende oplossingen zijn en wanneer sprake is van (o.a.) een belang:

- in het kader van volksgezondheid of openbare veiligheid.
- in het kader van de veiligheid van het luchtverkeer.
- In het kader van bescherming van flora en fauna.

Daarbij wordt tevens getoetst of de staat van instandhouding van de soort niet verslechtert.

Nest- en rustplaatsen van vogels – jaarrond beschermde nesten

Voor een aantal vogelsoorten geldt dat het nest ook buiten het broedseizoen beschermd is (Dienst Regelingen, 2009).

Daarbij zijn vijf categorieën vaste nesten te onderscheiden:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, daarbuiten in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (bijvoorbeeld steenuil).
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De fysieke voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (bijvoorbeeld roek, gierzwaluw, huismus).
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die (vrijwel) elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De fysieke voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (bijvoorbeeld ooievaar, kerkuil, slechtvalk).
4. Nesten van vogels die jaar in, jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (bijvoorbeeld boomvalk, buizerd, ransuil).
5. Nesten van vogels die vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar tevoren hebben gebroed of de directe

omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen (bijvoorbeeld oeverzwaluw, ekster en groene specht). Een omgevingscheck door een deskundige dient uit te wijzen of in de omgeving voldoende gelegenheid is om zelfstandig een nieuw nest te bouwen of te zoeken.

Welke soorten tot een van de vijf bovengenoemde categorieën behoren, is vastgelegd in een lijst met circa tachtig soorten.

Habitatrichtlijnsoorten

De relevante verbodsbepalingen, in het kader van een verkennend flora- en faunaonderzoek, voor Habitatrichtlijnsoorten zijn opgenomen in artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming. Dit artikel stelt een verbod op het:

- Opzettelijk doden of vangen van in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV onderdeel a van de Habitatrichtlijn, bijlage II van het Verdrag van Bern of bijlage I van het verdrag van Bonn (zie bijlage 2).
- Opzettelijk verstoren van dieren van genoemde soorten.
- Opstellen vernielen of rapen van eieren van dieren van genoemde soorten.
- Opzettelijk beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren van genoemde soorten.
- Opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van planten van soorten, genoemd in bijlage IV onderdeel b van de Habitatrichtlijn, bijlage I van het Verdrag van Bern.

Ook voor de verbodsbepalingen voor Habitatrichtlijnsoorten kunnen Gedeputeerde Staten een ontheffing verlenen en kunnen Provinciale Staten bij verordening vrijstellingen verlenen. Ontheffingen of vrijstellingen worden alleen verleend, wanneer is aangetoond dat er geen andere bevredigende oplossingen zijn en wanneer sprake is van (o.a.) een belang:

- in het kader van bescherming van flora en fauna of de instandhouding van natuurlijke habitats.
- in het kader van volksgezondheid, openbare veiligheid of andere redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten.

Daarbij wordt tevens getoetst of er afbreuk gedaan wordt aan het streven om de populaties binnen het natuurlijk verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Andere soorten

Tot slot is een aantal planten- en diersoorten in de Wet natuurbescherming aangewezen als nationaal beschermde soorten. Deze soorten zijn alleen beschermd op grond van de Nederlandse wet en zijn niet genoemd in Europese richtlijnen of verdragen. Om welke soorten het gaat, is aangegeven in bijlage 2. De relevante verbodsbepalingen, in het kader van een verkennend flora- en faunaonderzoek, voor de nationaal beschermde soorten zijn opgenomen in artikel 3.10 van de wet. Het is verboden:

- Opzettelijk in het wild levende dieren van de nationaal beschermde soorten te doden of te vangen.
- Opzettelijk vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren van nationaal beschermde soorten te beschadigen of vernielen.
- Opzettelijk planten van de nationaal beschermde soorten te plukken, verzamelen, af te snijden, ontwortelen of te vernielen.

Wederom is Gedeputeerde Staten bevoegd ontheffing te verlenen van de verbodsbepalingen en kunnen Provinciale Staten bij verordening vrijstellingen verlenen. Hiervoor gelden dezelfde regels als voor Habitatrichtlijnsoorten, waarbij de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling aanvullend ook verband kan houden met (o.a.):

- Ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van een gebied en het daarop volgend gebruik van het gebied.
- Bestendig beheer of onderhoud in landbouw en bosbouw.
- Bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen of in het kader van natuurbeheer.

- Bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een gebied.
- Algemeen belang.

Daarbij wordt tevens getoetst of er afbreuk gedaan wordt aan het streven om de populaties binnen het natuurlijk verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Gedragscodes

De verboden die in de artikelen 3.1, 3.5 en 3.10 zijn neergelegd, zijn niet van toepassing wanneer wordt gehandeld volgens een door de Minister van Economische Zaken goedgekeurde gedragscode. Gedragscodes kunnen worden opgesteld voor handelingen in het kader van bestendig beheer en onderhoud, bestendig gebruik en ruimtelijke ontwikkeling of inrichting. Toepassing van een goedgekeurde gedragscode waarborgt dat zorgvuldig wordt gehandeld.

Provinciale verordeningen

Op grond van de Wet natuurbescherming hebben Provinciale Staten de bevoegdheid om in provinciale verordeningen algemene vrijstellingen te verlenen van de verbodsbepalingen genoemd in de wet. Van deze bevoegdheid hebben de verschillende provincies gebruik gemaakt. Dat betekent, dat de bescherming die soorten genieten, kan verschillen tussen provincies.

B1.2 Bescherming natuurgebieden

Hoofdstuk 2 van de Wet natuurbescherming regelt de bescherming van Natura2000-gebieden (Vogel- en Habitatrichtlijngebieden). Deze gebieden vormen, samen met Natura2000-gebieden in andere Europese landen, een samenhangend geheel van natuurgebieden voor behoud, ontwikkeling en herstel van de Europese biodiversiteit. In Nederland zijn ruim 160 Natura2000-gebieden aangewezen. De ecologische doelen (instandhoudingsdoelstellingen) die in deze gebieden worden nagestreefd, zijn vastgelegd in de Aanwijzingsbesluiten.

In paragraaf 2.3 van de Wet natuurbescherming zijn regels opgenomen voor de beoordeling van effecten van plannen, projecten en andere handelingen op Natura2000-gebieden.

Voor het realiseren van projecten of verrichten van andere handelingen – ongeacht of zij plaatsvinden binnen of buiten de begrenzing van Natura2000-gebied – is een vergunning in het kader van de Wet natuurbescherming nodig, wanneer zij de kwaliteit van de natuurlijke habitattypen of de habitattypen van soorten kunnen verslechteren of een verstoring effect kunnen hebben op soorten waarvoor het gebied is aangewezen. De instandhoudingsdoelstellingen die voor het gebied zijn opgesteld zijn leidend bij de beoordeling van de effecten. Gedeputeerde Staten van de provincie zijn bevoegd om een vergunning te verlenen voor projecten die kunnen leiden tot negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen. Bij vergunningaanvraag dient de initiatiefnemer een zogenaamde “passende beoordeling” in te dienen. Vergunning wordt verleend, wanneer uit deze passende beoordeling blijkt dat de natuurlijke kenmerken van het gebied met zekerheid niet worden aangetast óf wanneer, indien wel sprake is van aantasting van de natuurlijke kenmerken, wordt voldaan aan de volgende voorwaarden:

- Er zijn geen alternatieve oplossingen.
- Er is sprake van dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard.
- Er worden compenserende maatregelen getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van het Natura2000-gebied bewaard blijft.

Voor het vaststellen van plannen die kunnen leiden tot negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen geldt eveneens dat een passende beoordeling moet worden opgesteld. Vaststelling van het plan vindt pas plaats, wanneer is aangetoond dat geen aantasting plaatsvindt van de instandhoudingsdoelstellingen of wanneer wordt voldaan aan de hiervoor genoemde voorwaarden.

B1.3 Bescherming houtopstanden

Tot slot regelt hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming de bescherming van houtopstanden. Het hoofdstuk ziet alleen toe op houtopstanden van minimaal 10 are of rijbeplantingen van meer dan twintig bomen, gelegen buiten de door de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom. Houtopstanden op erven en in tuinen, fruitbomen, windschermen om boomgaarden, kerstbomen en kweekgoed en populieren- en wilgenopstanden langs (water)wegen en landbouwgronden en ten behoeve van biomassaproductie (onder voorwaarden) vallen niet onder de werking van de Wet natuurbescherming.

Kap van (delen van) houtopstanden dient vooraf gemeld te worden bij Gedeputeerde Staten. De provincie stelt bij verordening eisen aan de manier waarop deze melding moet worden gedaan. De geveldde houtopstand moet binnen drie jaar na kap worden herplant op deze locatie. Ook aan de wijze van herplant kunnen provincies bij verordening eisen stellen. Tevens kunnen provincies vrijstelling verlenen van de herplantplicht.

Daarnaast stellen gemeenten veelal aanvullende regels op ten aanzien van de kap van bomen (kapvergunningplicht). Deze regels betreffen meestal alleen de kap van bomen binnen de bebouwde kom en/of de kap van waardevolle of monumentale bomen.

B2 BESCHERMDE SOORTEN

Naast de bescherming van Vogelrichtlijnsoorten, bevat de Wet natuurbescherming verbodsbepalingen voor de soorten opgenomen in de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het verdrag van Bonn. De onderstaande tabel bevat deze soorten. De nationaal beschermde soorten zijn opgenomen in de tweede tabel in deze bijlage.

Tabel 1: Soorten Habitatrichtlijn, Verdrag van Bern en Verdrag van Bonn.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Zoogdieren			
Baardvleermuis	<i>Myotis mystacinus</i>	Ruige dwergvleermuis	<i>Pipistrellus nathusii</i>
Bechsteins vleermuis	<i>Myotis bechsteini</i>	Spitsdolfijn van Gray	<i>Mesoplodon grayi</i>
Bever	<i>Castor fiber</i>	Tuimelaar	<i>Tursiops truncatus</i>
Bosvleermuis	<i>Nyctalus leisleri</i>	Tweekleurige vleermuis	<i>Vespertilio murinus</i>
Brandts vleermuis	<i>Myotis brandti</i>	Vale vleermuis	<i>Myotis myotis</i>
Bruinvis	<i>Phocoena phocoena</i>	Watervleermuis	<i>Myotis daubentoni</i>
Bulrug	<i>Megaptera novaeangliae</i>	Walrus	<i>Odobenus rosmarus</i>
Butskop	<i>Hyperoodon ampullatus</i>	Witflankdolfijn	<i>Lagenorhynchus acutus</i>
Dwergpotvis	<i>Kogia breviceps</i>	Witsnuitdolfijn	<i>Lagenorhynchus albirostris</i>
Dwergvinvis	<i>Balaenoptera acutorostrata</i>	Witte dolfijn	<i>Delphinapterus leucas</i>
Franjestaart	<i>Myotis nattereri</i>	Wolf	<i>Canis lupus</i>
Gestreepte dolfijn	<i>Stenella coeruleoalba</i>	Amfibieën	
Gewone dolfijn	<i>Delphinus delphis</i>	Boomkikker	<i>Hyla arborea</i>
Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Geelbuikvuurpad	<i>Bombina variegata</i>
Gewone grootoorvleermuis	<i>Plecotus auritus</i>	Heikikker	<i>Rana arvalis</i>
Grijze grootoorvleermuis	<i>Plecotus austriacus</i>	Kamsalamander	<i>Triturus cristatus</i>
Grote hoefijzerneus	<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>	Knoflookpad	<i>Pelobates fuscus</i>
Grote rosse vleermuis	<i>Nyctalus lasiopterus</i>	Poelkikker	<i>Rana lessonae</i>
Gewone spitsdolfijn	<i>Mesoplodon bidens</i>	Rugstreeppad	<i>Bufo calamita</i>
Gewone vinvis	<i>Balaenoptera physalus</i>	Vroedmeesterpad	<i>Alytes obstetricans</i>
Griend	<i>Globicephala melas</i>	Reptielen	
Grijze dolfijn	<i>Grampus griseus</i>	Dikkopschildpad	<i>Caretta caretta</i>
Hamster	<i>Cricetus crisetus</i>	Gladde slang	<i>Coronella austriaca</i>
Hazelmuis	<i>Muscardinus avellanarius</i>	Kemp's zeeschildpad	<i>Lepidochelys kempii</i>
Ingekorven vleermuis	<i>Myotis emarginatus</i>	Lederschildpad	<i>Dermochelys coriacea</i>
Kleine hoefijzerneus	<i>Rhinolophus hipposideros</i>	Muurhagedis	<i>Podarcis muralis</i>
Kleine zwaardwalvis	<i>Pseudorca crassidens</i>	Soepschildpad	<i>Chelonia mydas</i>
Laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus</i>	Zandhagedis	<i>Lacerta agilis</i>
Lynx	<i>Lynx lynx</i>	Vissen	
Meervleermuis	<i>Myotis dasycneme</i>	Houting	<i>Coregonus oxyrinchus</i>
Mopsvleermuis	<i>Barbastella barbastellus</i>	Steur	<i>Acipenser sturio</i>
Narwal	<i>Monodon monoceros</i>	Dagvlinders	
Noordse vleermuis	<i>Eptesicus nilsoni</i>	Apollovlinder	<i>Pamassius apollo</i>
Noordse woelmuis	<i>Microtus oeconomus</i>	Boszandoog	<i>Lopinga achine</i>
Noordse vinvis	<i>Balaenoptera borealis</i>	Donker pimpernelblauwtje	<i>Phengaris nausithous</i>
Orca	<i>Orcinus orca</i>	Grote vuurvlinder	<i>Lycaena dispar</i>
Otter	<i>Lutra lutra</i>	Moerasparelmoervlinder	<i>Euphydryas aurinia</i>
Potvis	<i>Physeter catodon</i>	Pimpernelblauwtje	<i>Phengaris teleius</i>
Rosse vleermuis	<i>Nyctalus noctula</i>	Tijmblauwtje	<i>Maculinea arion</i>
		Zilverstreephooibeestje	<i>Coenonympha hero</i>

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Libellen	
Bronslibel	<i>Oxygastra curtisii</i>
Gaffellibel	<i>Ophiogomphus cecilia</i>
Gevlekte witsnuitlibel	<i>Leucorrhinia pectoralis</i>
Groene glazenmaker	<i>Aeshna viridis</i>
Mercurwaterjuffer	<i>Coenagrion mercuriale</i>
Noordse winterjuffer	<i>Sympecma annulata</i>
Oostelijke witsnuitlibel	<i>Leucorrhinia albifrons</i>
Sterlijke witsnuitlibel	<i>Leucorrhinia caudalis</i>
Rivierrombout	<i>Gomphus flavipes</i>
Kevers	
Brede geelrandwaterroofkever	<i>Dytiscus latissimus</i>
Gestreepte waterroofkever	<i>Graphoderus bilineatus</i>
Juchtleerkever	<i>Osmoderma eremita</i>
Vermiljoenkever	<i>Cucujus cinnaberinus</i>

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Planten	
Drijvende waterweegbree	<i>Luronium natans</i>
Geel schorpioenmos	<i>Hamatocaulis vernicosus</i>
Groenknolorchis	<i>Liparis loeselli</i>
Kleine vlotvaren	<i>Salvinia natans</i>
Kruipend moerasscherm	<i>Apium repens</i>
Liggende raket	<i>Sisymbrium supinum</i>
Tonghaarmuts	<i>Orthotrichum rogeri</i>
Zomerschroeforchis	<i>Spiranthes aestivalis</i>
Overige soorten	
Bataafse stroommossel	<i>Unio crassus</i>
Oeveraas	<i>Palingenia longicauda</i>
Platte schijfhoren	<i>Anisus vorticulus</i>
Teunisbloempijlstaart	<i>Proserpinus proserpina</i>

Tabel 2: Andere soorten.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Zoogdieren	
Aardmuis	<i>Microtus agrestis</i>
Boommarter	<i>Martes martes</i>
Bosmuis	<i>Apodemus sylvaticus</i>
Bunzing	<i>Mustela putorius</i>
Damhart	<i>Dama dama</i>
Das	<i>Meles meles</i>
Dwergmuis	<i>Micromys minutus</i>
Dwergspitsmuis	<i>Sorex minutus</i>
Edelhert	<i>Cervus elaphus</i>
Eekhoorn	<i>Sciurus vulgaris</i>
Egel	<i>Erinaceus europaeus</i>
Eikelmuis	<i>Eliomys quercinus</i>
Gewone bosspitsmuis	<i>Sorex araneus</i>
Gewone zeehond	<i>Phoca vitulina</i>
Grote bosmuis	<i>Apodemus flavicollis</i>
Grijze zeehond	<i>Halichoerus grypus</i>
Haas	<i>Lepus europaeus</i>
Hermelijn	<i>Mustela erminea</i>
Huisspitsmuis	<i>Crocidura russula</i>
Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>
Molmuis	<i>Arvicola scherman</i>
Ondergrondse woelmuis	<i>Microtus subterraneus</i>
Ree	<i>Capreolus capreolus</i>
Rosse woelmuis	<i>Myodes glareolus</i>
Steenmarter	<i>Martes foina</i>
Tweekleurige bosspitsmuis	<i>Sorex coronatus</i>
Veldmuis	<i>Microtus arvalis</i>
Veldspitsmuis	<i>Crocidura leucodon</i>

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Vos	<i>Vulpes vulpes</i>
Waterspitsmuis	<i>Neomys fodiens</i>
Wezel	<i>Mustela nivalis</i>
Wild zwijn	<i>Sus scrofa</i>
Woelrat	<i>Arvicola amphibius</i>
Amfibieën	
Alpenwatersalamander	<i>Triturus alpestris</i>
Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>
Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>
Kleine watersalamander	<i>Lissotriton vulgaris</i>
Meerkikker	<i>Rana ridibunda</i>
Middelste groene kikker	<i>Rana klepton esculentus</i>
Vinpootsalamander	<i>Lissotriton helveticus</i>
Vuursalamander	<i>Salamandra salamandra</i>
Reptielen	
Adder	<i>Vipera berus</i>
Hazelworm	<i>Anguis fragilis</i>
Levendbarende hagedis	<i>Zootoca vivipara</i>
Ringslang	<i>Natrix natrix</i>
Vissen	
Beekdonderpad	<i>Cottus rhenanus</i>
Beekprik	<i>Lampetra planeri</i>
Elrits	<i>Phoxinus phoxinus</i>
Gestippelde alver	<i>Alburnoides bipunctatus</i>
Grote modderkruiper	<i>Misgurnus fossilis</i>
Kwabaal	<i>Lota lota</i>
Dagvlinders	
Aardbeivlinder	<i>Pyrgus malvae</i>
Bosparelmoervlinder	<i>Melitaea athalia</i>

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Bruin dikkopje	<i>Erynnis tages</i>
Bruine eikenpage	<i>Satyrium ilicis</i>
Donker pimpernelblauwtje	<i>Phengaris nausithous</i>
Duinparelmoervlinder	<i>Argynnis niobe</i>
Gentiaanblauwtje	<i>Phengaris alcon</i>
Grote parelmoervlinder	<i>Argynnis aglaja</i>
Grote vos	<i>Nymphalis polychloris</i>
Grote vuurvlinder	<i>Lycaena dispar</i>
Grote weerschijnvlinder	<i>Apatura iris</i>
Iepenpage	<i>Satyrium w-album</i>
Kleine heivlinder	<i>Hipparchia statilinus</i>
Kleine ijsvogelvlinder	<i>Limenitis camilla</i>
Kommavlinder	<i>Hesperia comma</i>
Pimpernelblauwtje	<i>Phengaris teleius</i>
Sleedooppage	<i>Thecla betulea</i>
Spiegeldikkopje	<i>Heteropterus morpheus</i>
Veenbesblauwtje	<i>Plebejus optilete</i>
Veenbesparelmoervlinder	<i>Boloria aquilonaris</i>
Zilveren maan	<i>Boloria selene</i>
Libellen	
Beekrombout	<i>Gomphus vulgatissimus</i>
Bosbeekjuffer	<i>Calopteryx virgo</i>
Donkere waterjuffer	<i>Coenagrion armatum</i>
Gevlekte glanslibel	<i>Somatochlora flavomaculata</i>
Gewone bronlibel	<i>Cordulegaster boltonii</i>
Hoogveenglanslibel	<i>Somatochlora arctica</i>
Kempische heidelibel	<i>Sympetrum depressiusculum</i>
Speerwaterjuffer	<i>Coenagrion hastulatum</i>
Kevers	
Vliegend hert	<i>Lucanus cervus</i>
Planten	
Akkerboterbloem	<i>Ranunculus arvensis</i>
Akkerdoornzaad	<i>Torilis arvensis</i>
Akkerogentroost	<i>Odentites vernus</i>
Beklierde ogentroost	<i>Euphrasia officinalis</i>
Berggamader	<i>Teucrium montanum</i>
Bergnachtorchis	<i>Platanthera montana</i>
Blaasvaren	<i>Cystopteris fragilis</i>
Blauw guichelheil	<i>Anagallis arvensis</i>
Bokkenorchis	<i>Himantoglossum hircinum</i>
Bosboterbloem	<i>Ranunculus polyanthemus</i>
Bosdravik	<i>Bromopsis ramosa</i>
Brave hendrik	<i>Chenopodium bonus-henricus</i>
Brede wolfsmelk	<i>Euphorbia platyphyllos</i>
Breed wollegras	<i>Eriophorum latifolium</i>
Bruinrode wespenorchis	<i>Epipactis atrorubens</i>
Dennenorchis	<i>Goodyera repens</i>
Dreps	<i>Bromus secalinus</i>

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Echte gamander	<i>Teucrium chamaedrys</i>
Franjegentiaan	<i>Gentianopsis ciliata</i>
Geelgroene wespenorchis	<i>Epipactis muelleri</i>
Geplooide vrouwenmantel	<i>Alchemilla subcrenata</i>
Getande veldsla	<i>Valerianella dentata</i>
Gevlekt zonneroosje	<i>Tuberaria guttata</i>
Glad biggenkruid	<i>Hypochaeris glabra</i>
Gladde zegge	<i>Carex laevigata</i>
Groene nachtorchis	<i>Dactylorhiza viridis</i>
Groensteel	<i>Asplenium viride</i>
Groot spiegelklokje	<i>Legousia speculum-veneris</i>
Grote bosaardbei	<i>Fragaria moschata</i>
Grote leeuwenklauw	<i>Aphanes arvensis</i>
Honingorchis	<i>Herminium monorchis</i>
Kalkboterbloem	<i>Ranunculus polyanthemus</i>
Kalketrip	<i>Centaurea calcitrapa</i>
Karhuizer anjer	<i>Dianthus carthusianorum</i>
Karwijselie	<i>Selinum carvifolia</i>
Kleine ereprijs	<i>Veronica verna</i>
Kleine schorseneer	<i>Scorzonera humilis</i>
Kleine wolfsmelk	<i>Euphorbia exigua</i>
Kluwenklokje	<i>Campanula glomerata</i>
Knollathyrus	<i>Lathyrus linifolius</i>
Knolspirea	<i>Filipendula vulgaris</i>
Korensla	<i>Amoseris minima</i>
Kranskarwij	<i>Carum verticillatum</i>
Kruipijm	<i>Thymus serpyllum</i>
Lange zonnedauw	<i>Drosera anglica</i>
Liggende ereprijs	<i>Veronica prostrata</i>
Moerasgamander	<i>Teucrium scordium</i>
Muurbloem	<i>Erysimum cheiri</i>
Naakte lathyrus	<i>Lathyrus aphaca</i>
Naaldenkervel	<i>Scanix pecten-veneris</i>
Pijlscheefkelk	<i>Arabis hirsuta</i>
Roggelelie	<i>Lilium bulbiferum</i>
Rood peperboompje	<i>Daphne mezereum</i>
Rozenkransje	<i>Antennaria dioica</i>
Ruw pazelzaad	<i>Lithospermum arvense</i>
Scherpkruid	<i>Asperugo procumbens</i>
Schubvaren	<i>Asplenium ceterach</i>
Schubzegge	<i>Carex lepidocarpa</i>
Smalle raai	<i>Galeopsis angustifolia</i>
Spits havikskruid	<i>Hieracium lactucella</i>
Steenbraam	<i>Rubus saxatilis</i>
Stijve wolfsmelk	<i>Euphorbia stricta</i>
Stofzaad	<i>Monotropa hypopitys</i>
Tengere distel	<i>Carduus tenuiflorus</i>
Tengere veldmuur	<i>Minuartia hybrida</i>

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Trosgamander	<i>Teucrium botrys</i>
Veenbloembies	<i>Scheuchzeria palustris</i>
Vliegenorchis	<i>Ophrys insectifera</i>
Vroege ereprijs	<i>Veronica praecox</i>
Wilde averuit	<i>Artemisia campestris</i>
Wilde ridderspoor	<i>Consolida regalis</i>
Wilde weit	<i>Melampyrum arvense</i>

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Wolfskers	<i>Atropa belladonna</i>
Zandwolfsmelk	<i>Euphorbia seguieriana</i>
Zinkviooltje	<i>Viola lutea calaminaria</i>
Zweedse kornoelje	<i>Cornus suecica</i>
Overige soorten	
Europese rivierkreeft	<i>Astacus astacus</i>